

DOI <https://doi.org/10.32405/2308-3778-2025-29-1-162-172>

УДК 378.147:37.091.33-051

ORCID <https://orcid.org/0009-0003-2215-6006>

Ірина Кущенко,

кандидат психологічних наук, доцент,

Київський університет інтелектуальної власності та права,

м. Київ

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-6681-0300>

Анастасія Базиленко,

кандидат психологічних наук, доцент,

Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»,

м. Київ

НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА «ОСНОВИ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ (САМОУПРАВЛІННЯ НАВЧАННЯМ)» ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОЇ АВТОНОМІЇ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ТА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті висвітлено суть навчальної дисципліни «Основи навчання студентів (самоуправління навчанням)» як ефективного інструменту розвитку освітньої автономії здобувачів освіти у закладах фахової передвищої та вищої освіти. Метою дослідження є висвітлення педагогічного потенціалу зазначеної дисципліни як чинника формування освітньої автономії студентів, а також визначення умов, методів та практик її успішного впровадження в освітньому процесі Університету «Україна». Під час дослідження були застосовані такі методи: аналіз та узагальнення науково-педагогічної літератури, контент-аналіз навчальної документації, опитування (анкетування студентів), а також методи описової статистики для інтерпретації отриманих результатів.

У статті акцентується увага на ключових компонентах освітньої автономії, зокрема розвитку навичок рефлексії, критичного мислення, самоорганізації, тайм-менеджменту, здатності до постановки цілей, планування й самоконтролю. Визначено педагогічні умови, що забезпечують ефективність реалізації курсу: орієнтація на студентоцентроване навчання, інтеграція цифрових технологій, впровадження рефлексивних практик і стратегій самонавчання.

Здобуті результати свідчать про позитивний вплив дисципліни на мотиваційну сферу студентів, формування відповідального ставлення до навчального процесу, підвищення рівня включеності в освітню діяльність, а також готовності до безперервного професійного зростання. Освітню автономію доцільно розуміти як здатність і готовність здобувача освіти самостійно визначати освітні цілі, планувати, організовувати, контролювати та оцінювати власну навчальну діяльність на основі усвідомлення особистих потреб, мотивації до самонавчання та здатності до саморефлексії. У висновках наголошено, що розвиток освітньої автономії є необхідною умовою підготовки конкурентоспроможного фахівця, здатного до самонавчання, гнучкого реагування на виклики сучасності та активної участі в суспільстві знань.

Ключові слова: вища освіта, освітня автономія, самоменеджмент, самоуправління навчанням, Університет «Україна», фахова передвища освіта.

© Ірина Кущенко, Анастасія Базиленко, 2025

Вступ. Сучасні трансформації в системі фахової передвищої та вищої освіти вимагають переосмислення підходів до організації освітнього процесу, акцентуючи увагу на розвитку автономії здобувачів освіти, їх здатності до самостійного навчання,

самоменеджменту та критичного мислення. Освітня автономія розглядається як ключовий компонент професійного зростання та успішної соціалізації особистості у швидкоплинному суспільстві знань. Здобувачі освіти мають не лише засвоювати знання, а й навчатися самонавчанню, що є запорукою їх подальшої професійної самореалізації.

У цьому контексті актуальним є впровадження навчальних дисциплін, спрямованих на формування здатності здобувачів освіти організовувати власну навчальну діяльність. Однією з таких є дисципліна «Основи навчання студентів (самоуправління навчанням)», яка викладається в Університеті «Україна», входить в цикл загальної підготовки як обов'язковий компонент освітніх програм всіх спеціальностей фахової передвищої та вищої освіти. Її зміст зорієнтований на розвиток вмінь самостійного планування, рефлексії, управління власними освітніми цілями та ресурсами.

Мета та завдання. Мета статті полягає у висвітленні педагогічного потенціалу цієї дисципліни як інструменту формування освітньої автономії здобувачів освіти, а також у визначенні умов та методів її ефективного реалізації в Університеті «Україна» — закладі освіти, що здійснює підготовку на рівнях фахової передвищої та вищої освіти».

Завдання статті:

- Проаналізувати теоретичні підходи до поняття освітньої автономії здобувачів освіти в контексті фахової передвищої та вищої освіти.
- Охарактеризувати зміст і педагогічні цілі навчальної дисципліни «Основи навчання студентів (самоуправління навчанням)».
- Визначити роль цієї дисципліни у формуванні навичок самоуправління навчальною діяльністю здобувачів освіти.
- Дослідити умови впровадження дисципліни в освітній процес Університету «Україна».
- Окреслити ефективні методи і педагогічні підходи до реалізації дисципліни як інструменту розвитку освітньої автономії.

Методи дослідження. У дослідженні використовувалися такі методи: *аналіз та узагальнення* науково-педагогічних джерел з аналізованої проблеми в теорії та практиці; *контент-аналіз* навчальної документації; **опитування** (анкетування); *методи описової статистики*.

Результати дослідження. Проведений теоретичний аналіз засвідчив, що поняття освітньої автономії охоплює здатність здобувачів освіти самостійно визначати освітні цілі, планувати навчальну діяльність, оцінювати результати та коригувати власну траєкторію навчання. На думку І. Зязюна, Л. Крамушченко, О. Сухомлинської, така автономія включає

навички самоорганізації, самоконтролю, критичного осмислення здобутих знань, а також відповідальність за прийняті навчальні рішення [11].

У сучасному освітньому дискурсі освітня автономія дедалі частіше визначається як одна з ключових компетентностей XXI століття, що тісно пов'язана з концепцією навчання впродовж життя (lifelong learning) та активною позицією студента у навчальному процесі [8; 12]. Вона сприяє формуванню здатності до рефлексії, саморозвитку, самооцінювання, підвищує мотивацію до здобуття знань та забезпечує внутрішню відповідальність за результати навчання.

Дослідники підкреслюють, що розвиток освітньої автономії є важливою умовою для ефективної професійної підготовки здобувачів освіти, зокрема у сфері соціальної роботи, де майбутні фахівці мають володіти високим рівнем саморегуляції, адаптивності та здатності до прийняття самостійних рішень у змінних соціокультурних умовах [4; 9; 10]. Відповідно, формування таких якостей ще на етапі навчання є стратегічним завданням освітнього процесу у закладах фахової передвищої та вищої освіти.

Розвиток освітньої автономії потребує створення сприятливого педагогічного середовища, орієнтованого на студентоцентризм, інтерактивні методи навчання, використання цифрових інструментів і рефлексивних практик [3; 5].

Зміст навчальної дисципліни «Основи навчання студентів (самоуправління навчанням)», що впроваджується в освітні програми здобувачів передвищої та вищої освіти за всіма спеціальностями Університету «Україна», побудований на принципах системного підходу та охоплює ключові компоненти процесу самоуправління навчанням. До них належать: мотивація до навчання, яка сприяє формуванню внутрішньої зацікавленості та відповідальності за результати освітньої діяльності; цілепокладання — уміння встановлювати реалістичні, вимірювані та досяжні освітні цілі, що орієнтують подальшу діяльність студента; організація навчального процесу, яка передбачає планування власного часу, вибір оптимальних навчальних ресурсів та стратегій; самоконтроль — постійний моніторинг та оцінювання власних досягнень з метою своєчасного коригування дій; а також рефлексія — усвідомлене осмислення власного навчального досвіду, аналіз сильних і слабких сторін, що стимулює безперервне професійне та особистісне зростання.

Педагогічні цілі дисципліни спрямовані на розвиток у здобувачів освіти цілого комплексу компетентностей, необхідних для ефективної самостійної освітньої діяльності. Зокрема, одним із ключових завдань є формування навичок критичного мислення, що дозволяє студентам аналізувати, порівнювати та оцінювати інформацію, приймати обґрунтовані рішення. Важливою є також здатність до саморегуляції — управління власними когнітивними, емоційними та поведінковими процесами в умовах навчання, що підвищує

адаптивність і стресостійкість. Акцент робиться на розвиток самостереження – усвідомлення власних навчальних стратегій та процесів, що є основою для самооцінювання та самовдосконалення. Нарешті, дисципліна формує здатність до самостійного прийняття рішень у навчальній діяльності, що є фундаментом освітньої автономії і ключовим фактором професійної компетентності в сучасних умовах постійних змін і викликів.

Таким чином, курс «Основи навчання студентів (самоуправління навчанням)» забезпечує системний підхід до розвитку особистісних і професійних якостей, які сприяють не лише успішному освоєнню навчального матеріалу, а й підготовці компетентних фахівців, здатних до безперервного навчання та самовдосконалення протягом усього життя.

З метою дослідження впливу навчальної дисципліни «Основи навчання студентів (самоуправління навчанням)» на формування освітньої автономії здобувачів освіти фахової передвищої та вищої освіти було проведено емпіричне дослідження на базі Університету «Україна». У вибірку увійшли 120 респондентів, з яких 65 – здобувачі фахової передвищої освіти, а 55 – здобувачі вищої освіти (бакалаврського рівня), які успішно опанували зазначений навчальний курс. Для збору даних було застосовано анкетування із використанням інструменту Google Forms, розміщеного на електронній платформі Moodle. Такий формат забезпечив зручність, анонімність та оперативність збору інформації. Опитування проводилося безпосередньо після завершення дисципліни, що дало змогу зафіксувати її прямий вплив на розвиток ключових компонентів освітньої автономії.

Анкета містила запитання, спрямовані на оцінку рівня розвитку таких складових, як самоорганізація, планування та управління часом, усвідомленість у навчальному процесі, навчальна мотивація, а також здатність до самостійного пошуку й аналізу навчальної інформації. Структурно опитувальник охоплював п'ять тематичних блоків: загальна інформація; самоорганізація та тайм-менеджмент; усвідомлене навчання; навчальна мотивація; самостійна робота з навчальними ресурсами. Запитання мали як закрити форму з варіантами відповідей, так і відкриті позиції, що дозволило поєднати кількісний та якісний підходи до аналізу результатів. Окремо оцінювався рівень застосування технік планування часу («Чи почали ви використовувати техніки планування часу (тайм-менеджменту), запропоновані під час курсу?»), здатність до формулювання особистих навчальних цілей («Чи підвищилась ваша здатність ставити особисті навчальні цілі після проходження курсу?»), зміни у внутрішній мотивації до навчання («Чи відчули ви зростання внутрішньої мотивації до навчання після проходження курсу?», «Що саме стало для вас найбільш мотивуючим у курсі?»), а також впевненість у користуванні електронними ресурсами («Який із запропонованих на курсі інструментів самонавчання ви використовуєте найчастіше?»). Зібрані дані було опрацьовано методами описової статистики, що дозволило окреслити

загальні тенденції й виявити домінуючі ефекти навчального курсу як інструменту розвитку освітньої автономії здобувачів освіти.

Отримані результати опитування продемонстрували наступне. Здобувачі освіти відзначили суттєве підвищення рівня самоорганізації, що проявилось у їхній здатності більш ефективно розподіляти навчальне навантаження та дотримуватися індивідуального навчального плану. Також респонденти виявили в себе покращення навичок планування та управління часом, що сприяло більш усвідомленому підходу до виконання навчальних завдань і зниженню рівня стресу під час навчального процесу. Значущим є і зростання усвідомленості в навчанні, яке відображалось у розумінні особистої відповідальності за результати своєї освітньої діяльності.

Здобувачі освіти констатували підвищення рівня навчальної мотивації та активності, що сприяло більш глибокому засвоєнню навчального матеріалу та їхній активній участі в освітньому процесі. Крім того, респонденти підкреслюють розвиток у себе здатності до самостійного пошуку та аналізу навчальної інформації, що є основою для формування компетенції самонавчання і безперервного професійного розвитку.

Наведено узагальнені результати опитування в табличній формі (див. таблицю 1).

Таблиця 1.

Дані щодо оцінки впливу навчальної дисципліни «Основи навчання студентів (самоуправління навчанням)» на формування освітньої автономії здобувачів освіти фахової передвищої та вищої освіти

Ключові компоненти освітньої автономії	Фахова передвища освіта (n=65), %	Вища освіта (n=55), %	Коментарі
<i>Самоорганізація</i>	83	87	Поліпшення у розподілі часу, дотримання планів, вчасне виконання завдань
<i>Планування та управління часом</i>	75	81	Розвиток навичок складання графіків, пріоритизації завдань
<i>Усвідомленість у навчальному процесі</i>	79	85	Більша відповідальність за результати навчання, осмисленість діяльності
<i>Навчальна мотивація</i>	72	76	Активізація внутрішніх мотивів до навчання, інтерес до самореалізації

Ключові компоненти освітньої автономії	Фахова передвища освіта (n=65), %	Вища освіта (n=55), %	Коментарі
<i>Самостійний пошук і аналіз навчальної інформації</i>	65	72	Зростання здатності працювати з джерелами, формування критичного мислення

Таким чином, отримані дані підтверджують ефективність реалізації дисципліни «Основи навчання студентів (самоуправління навчанням)» як важливого інструменту розвитку освітньої автономії здобувачів освіти. Результати свідчать про доцільність подальшого впровадження та удосконалення даного курсу в освітніх програмах закладів фахової передвищої та вищої освіти.

Перейдемо до умов ефективного впровадження дисципліни в освітній процес Університету «Україна». Так, визнано доцільним поєднання індивідуальних і групових форм роботи, що забезпечує диференційований підхід до навчання здобувачів освіти. Використання методів навчального коучингу, проєктних завдань, рефлексивних технік, а також цифрових освітніх ресурсів сприяє створенню гнучкого, адаптивного та інтерактивного навчального середовища. Завдяки цьому зростає залученість здобувачів освіти до навчального процесу, підвищується їхня особиста відповідальність за результати навчальної діяльності та мотивація до саморозвитку.

Значущу роль у реалізації зазначеної дисципліни відіграє міждисциплінарний підхід, що передбачає інтеграцію знань із суміжних галузей (психологія, педагогіка, менеджмент, ІТ) і дозволяє формувати цілісне бачення навчального процесу як динамічного і цілеспрямованого явища. Важливим чинником є також адаптація змісту дисципліни до специфіки освітніх програм різних спеціальностей, що підсилює її практичну значущість для здобувачів.

Конкретними прикладами ефективного впровадження дисципліни «Основи навчання студентів (самоуправління навчанням)» в Університеті «Україна» є:

- розробка індивідуальних освітніх маршрутів: здобувачі обирають теми міні-проєктів, пов'язані з їхньою професійною діяльністю, планують власний темп і обсяг виконання завдань у Moodle;
- робота в малих групах над практичними кейсами: здобувачі аналізують ситуації, що імітують реальні професійні виклики, з подальшим захистом стратегії самонавчання;
- цифрові щоденники саморефлексії: учасники курсу ведуть електронні щоденники з оцінкою власного прогресу, труднощів і способів їх подолання;

- залучення інструментів тайм-менеджменту: під час занять здобувачі навчаються використовувати мобільні застосунки для планування навчального навантаження (наприклад, Trello, Google Calendar);

- навчальні міні-коучинг-сесії: викладач виконує роль фасилітатора, допомагаючи здобувачам сформулювати особисті цілі, розробити покроковий план їх досягнення, відстежити проміжні результати.

Крім того, інтеграція практико-орієнтованих компонентів – тренінгів, ситуаційного моделювання, виконання індивідуальних та групових освітніх стратегій – сприяє розвитку навичок самостійної діяльності, критичного мислення та цілепокладання.

Застосування таких педагогічних стратегій дозволяє не лише підвищити якість засвоєння навчального матеріалу, а й сприяє формуванню у здобувачів освіти здатності до освітнього самоменеджменту – системного, усвідомленого й відповідального управління власною освітньою траєкторією. У цьому контексті ключовим поняттям виступає освітня автономія, яку доцільно розуміти як здатність і готовність здобувача освіти самостійно визначати цілі, планувати, організовувати, контролювати та оцінювати власну навчальну діяльність. Такий підхід ґрунтується на усвідомленні особистих освітніх потреб, мотивації до самонавчання, розвитку критичного мислення та навичок саморефлексії. Запропоноване визначення базується на сучасних наукових підходах до формування компетентнісної освіти, представлених у працях О. Пометун [13], Н. Бібік [7], Т. Семигіної [15], та В. Zimmerman [6] і враховує специфіку розвитку здобувачів у системі фахової передвищої та вищої освіти.

Таким чином, дисципліна «Основи навчання студентів (самоуправління навчанням)» має вагомий педагогічний потенціал для розвитку освітньої автономії здобувачів освіти в закладах фахової передвищої та вищої освіти. Її реалізація сприяє формуванню компетентного, відповідального, активного у власному навчанні здобувача, здатного до самонавчання і професійного самовдосконалення впродовж життя.

Обговорення. Отримані результати дослідження підтверджують ефективність впровадження навчальної дисципліни, орієнтованої на розвиток самоуправління навчанням, як дієвого інструменту формування освітньої автономії здобувачів освіти. Ці висновки корелюють з напрацюваннями низки вітчизняних та зарубіжних науковців.

Зокрема, дослідження О. Пометун та Л. Пухової підкреслюють важливість формування навчальної автономії як ключової компетентності студента XXI століття, що забезпечує здатність до безперервного самостійного навчання протягом усього життя [13]. У працях Т. Семигіної наголошується, що сучасна освітня парадигма повинна орієнтуватися не лише на передачу знань, а й на розвиток здатності здобувача до саморефлексії, планування та усвідомленого управління власною освітньою траєкторією [15].

Підтвердженням дієвості структурованого викладання принципів самоуправління навчанням є дослідження М. Zimmerman, який у своїй теорії self-regulated learning наголошує, що автономність студентів формується шляхом цілеспрямованого розвитку їхніх навичок самоорганізації, мотиваційної саморегуляції та усвідомленого контролю за навчальним процесом [6]. Аналогічні результати демонструють і висновки J. Biggs, який зазначає, що навчання стає глибшим і продуктивнішим тоді, коли студенти усвідомлюють власні цілі, розуміють структуру курсу й володіють навичками самостійного опрацювання матеріалу [1].

Окремо варто відзначити, що відповідно до висновків досліджень Н. Бібік та В. Лугового, формування освітньої автономії в умовах цифрового освітнього середовища є не лише актуальним, а й критично необхідним у контексті нових освітніх викликів та тенденцій до дистанційного і змішаного навчання [7].

Таким чином, результати проведеного дослідження не лише узгоджуються з теоретико-практичними напрацюваннями провідних фахівців у галузі педагогіки та освітньої психології, але й засвідчують потенціал навчальної дисципліни «Основи навчання студентів (самоуправління навчанням)» як ефективного засобу розвитку освітньої автономії здобувачів освіти у сучасному університетському середовищі.

Висновки. Навчальна дисципліна «Основи навчання студентів (самоуправління навчанням)» виступає ефективним інструментом розвитку освітньої автономії здобувачів освіти в закладах фахової передвищої та вищої освіти. Впровадження цього курсу сприяє формуванню ключових компетентностей, необхідних для самостійного планування, організації, контролю та оцінювання власної навчальної діяльності, а також розвитку критичного мислення і відповідального ставлення до освітнього процесу.

Дослідження підтвердило, що навчальна дисципліна значно підвищує рівень самоорганізації, усвідомленості, мотивації та навичок самостійного пошуку інформації серед студентів різних освітніх рівнів. Це забезпечує їхню готовність до безперервного навчання та професійного самовдосконалення в умовах сучасних трансформацій суспільства знань.

Для ефективної реалізації дисципліни необхідним є створення сприятливого педагогічного середовища, що передбачає застосування інтерактивних методів навчання, цифрових освітніх ресурсів, міждисциплінарного підходу та адаптації змісту курсу до специфіки різних спеціальностей. Залучення таких інструментів, як індивідуальні освітні маршрути, групова робота, коучинг-сесії і цифрові щоденники рефлексії, сприяє активізації особистісної відповідальності студентів і розвитку їхніх компетенцій самоменеджменту.

Таким чином, навчальна дисципліна «Основи навчання студентів (самоуправління навчанням)» має значний педагогічний потенціал для формування освітньої автономії як

базового ресурсу професійного та особистісного зростання здобувачів освіти, що робить її невід'ємною складовою сучасної освітньої програми закладів фахової передвищої та вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Biggs J. Teaching for quality learning at university. 4th ed. Maidenhead : Open University Press, 2011. 418 p.
2. Czerkowski B. C. Designing deeper learning experiences for online instruction. *Online Learning Journal*. 2016. Vol. 20. No. 3. P. 57–74. <https://doi.org/10.24059/olj.v20i3.605>
3. European Commission. DigComp 2.1: The digital competence framework for citizens – With eight proficiency levels and examples of use. Publications Office of the European Union, 2019. <https://doi.org/10.2760/38842>
4. Shera W., Ramsay R. The challenge of integrating digital technology in social work education. *Social Work Education*. 2019. Vol. 38, No. 4. P. 515–527. <https://doi.org/10.1080/02615479.2018.1532503>
5. Zawacki-Richter O., Marín V. I., Bond M., Gouverneur, F. Systematic review of research on artificial intelligence applications in higher education – Where are the educators? *International Journal of Educational Technology in Higher Education*. 2020. Vol. 17, Article 39. <https://doi.org/10.1186/s41239-020-00200-8>
6. Zimmerman B. J. Attaining self-regulation: A social cognitive perspective. In: Boekaerts, M., Pintrich, P. R., Zeidner, M. (Eds.). *Handbook of Self-Regulation*. San Diego : Academic Press, 2000. P. 13–39.
7. Бібік Н. М., Луговий В. І. Освітня автономія як ціль і засіб розвитку здобувачів освіти в умовах цифровізації навчального процесу. *Освітній простір України*. 2023. № 1. С. 5 – 12.
8. Биков В. Ю. Цифрова трансформація освіти: концептуальні засади. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2020. Вип. 77. № 3. С. 1–17. <https://doi.org/10.33407/itlt.v77i3.3817>
9. Вовк Л. С. Методика викладання психологічних дисциплін в умовах інклюзії: досвід та перспективи. *Психолого-педагогічні студії*. 2023. Т. 2. № 1. С. 88 – 94.
10. Єльнікова Г. В. Особливості використання цифрових технологій у психологічному консультуванні. *Психологія і суспільство*. 2022. № 4 (92). С. 56 – 64.
11. Зязюн І. А., Крамушченко Л. М., Сухомлинська О. В. та ін. *Філософія освіти для XXI століття: методологічні орієнтири*. Київ : Педагогічна думка, 2010. 312 с.
12. Коберник О. М. Формування освітньої автономії студентів у системі вищої освіти. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2019. № 4. С. 83–90.
13. Пометун О. І. Компетентнісний підхід до формування освітньої автономії учнів і студентів: теорія і практика. *Педагогічний дискурс*. 2021. № 30. С. 12–18.
14. Савченко О. Я. Формування освітньої автономії у студентів: теоретичні засади. *Педагогіка і психологія*. 2021. № 4. С. 12–18.
15. Семігіна Т. В. Самоосвітня компетентність як основа професійного розвитку майбутнього фахівця. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2020. № 1. С. 45–52.

References

1. Biggs, J., & Tang, C. (2011). *Teaching for quality learning at university* (4th ed.). Maidenhead: Open University Press.
2. Czerkowski, B. C. (2016). Designing deeper learning experiences for online instruction. *Online Learning Journal*, 20(3), 57–74. <https://doi.org/10.24059/olj.v20i3.605>
3. European Commission. (2019). *DigComp 2.1: The digital competence framework for citizens – With eight proficiency levels and examples of use*. Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2760/38842>
4. Shera, W., & Ramsay, R. (2019). The challenge of integrating digital technology in social work education. *Social Work Education*, 38(4), 515–527. <https://doi.org/10.1080/02615479.2018.1532503>
5. Zawacki-Richter, O., Marín, V. I., Bond, M., & Gouverneur, F. (2020). Systematic review of research on artificial intelligence applications in higher education – Where are the educators? *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 17(39). <https://doi.org/10.1186/s41239-020-00200-8>
6. Bibik, N. M., & Luhovyi, V. I. (2023). Osvitnia avtonomiia yak tsil i zasib rozvytku zdobuvachiv osvity v umovakh tsyfrovizatsii navchalnoho protsesu [Educational autonomy as a goal and a means of

developing students in the context of digitalization of the educational process]. *Osvitnii prostir Ukrainy*, 1, 5–12.

7. Bykov, V. Yu. (2020). Tsyfrova transformatsiya osvity: kontseptualni zasady [Digital transformation of education: Conceptual foundations]. *Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia*, 77(3), 1–17. <https://doi.org/10.33407/itlt.v77i3.3817>

8. Vovk, L. S. (2023). Metodyka vykladannia psykholohichnykh dystsyplin v umovakh inkluzii: dosvid ta perspektyvy [Methodology of teaching psychological disciplines in the context of inclusion: experience and prospects]. *Psykholoho-pedahohichni studii*, 2(1), 88–94.

9. Yelnikova, H. V. (2022). Osoblyvosti vykorystannia tsyfrovyykh tekhnologii u psykholohichnomu konsultuvanni [Features of using digital technologies in psychological counselling]. *Psykholohiia i suspilstvo*, 4, 56–64.

10. Ziaziun, I. A., Kramushchenko, L. M., & Sukhomlynska, O. V. (2010). *Filosofii osvity dlia XXI stolittia: metodolohichni oriientyry* [Philosophy of education for the 21st century: Methodological guidelines]. Kyiv: Pedahohichna dumka.

11. Kobernyk, O. M. (2019). Formuvannia osvitnoi avtonomii studentiv u systemi vyshchoi osvity [Formation of educational autonomy of students in the higher education system]. *Pedahohika i psykholohiia profesiinnoi osvity*, 4, 83–90.

12. Pometun, O. I. (2021). Kompetentnisnyi pidkhid do formuvannia osvitnoi avtonomii uchniv i studentiv: teoriia i praktyka [Competence-based approach to the formation of educational autonomy of pupils and students: theory and practice]. *Pedahohichni dyskurs*, 30, 12–18.

13. Savchenko, O. Ya. (2021). Formuvannia osvitnoi avtonomii u studentiv: teoriia i praktyka [Formation of educational autonomy in students: Theoretical foundations]. *Pedahohika i psykholohiia*, 4, 12–18.

14. Semyhina, T. V. (2020). Samoosvitnia kompetentnist yak osnova profesiinoho rozvytku maibutnoho fakhivtsia [Self-educational competence as a basis for professional development of a future specialist]. *Pedahohika i psykholohiia profesiinnoi osvity*, 1, 45–52.

15. Zimmerman, B. J. (2000). Attaining self-regulation: A social cognitive perspective. In M. Boekaerts, P. R. Pintrich, & M. Zeidner (Eds.), *Handbook of Self-Regulation* (pp. 13–39). San Diego: Academic Press.

Iryna Kushchenko,

*PhD in Psychology, Associate Professor,
Kiev university of intellectual property and law
Kyiv*

Anastasia Bazylenko,

*PhD in Psychology, Associate Professor,
Open International University of Human Development “Ukraine”,
Kyiv*

ACADEMIC DISCIPLINE “FUNDAMENTALS OF STUDENT LEARNING (SELF-MANAGEMENT OF LEARNING)” AS A TOOL FOR DEVELOPING EDUCATIONAL AUTONOMY OF STUDENTS OF VOCATIONAL AND HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Abstract. *The article highlights the essence of the academic discipline “Fundamentals of Student Learning (Self-Management of Learning)” as an effective tool for developing the educational autonomy of students in institutions of professional pre-higher and higher education. The purpose of the study is to highlight the pedagogical potential of the specified discipline as a factor in the formation of students' educational autonomy, as well as to determine the conditions, methods and practices for its successful implementation in the educational process of the University “Ukraine”. The following methods were used during the study: analysis and generalization of scientific and pedagogical literature, content analysis of educational documentation, a survey (questionnaire of students), and methods of descriptive statistics for interpreting the results obtained. The article focuses on the key components of educational autonomy, in particular, the development of skills of reflection, critical thinking, self-organization, time management, the*

ability to set goals, planning, and self-control. Pedagogical conditions that ensure the effectiveness of course implementation are identified: orientation towards student-centered learning, integration of digital technologies, implementation of reflective practices, and the use of self-study strategies.

The results obtained indicate a positive impact of the discipline on students' motivation, the formation of a responsible attitude towards the educational process, increased involvement in educational activities, and readiness for continuous professional growth. Educational autonomy should be understood as the student's ability and readiness to independently determine educational goals, plan, organize, control, and evaluate their own educational activities, based on awareness of personal needs, motivation for self-study, and the ability to self-reflect. The conclusions emphasize that the development of educational autonomy is a necessary condition for training a competitive specialist capable of self-study, flexible response to the challenges of modernity, and active participation in the knowledge society.

Keywords: *self-directed learning, educational autonomy, self-management, professional pre-tertiary education, University "Ukraine", higher education.*

Стаття надійшла до редакції 20.07.2025.
Стаття прийнята до публікації 30.07.2025.